

[Grünbaum.]

kompensationer, de vil have, og som det offentlige altså ikke kommer med; det gør de selv. Derfor tror jeg ikke, at man får de virkninger hverken på forbruget eller på anden måde. Jeg tror endda, man kan gå videre og sige, at ud over den virkning, jeg her har omtalt, kommer der en yderligere negativ, altså uheldig, virkning, nemlig derved at man løber en betydelig risiko for at sætte en lønbevægelse i gang. Hvordan vil man reagere ude på arbejdspladserne? Nu er det ikke mit område, derfor skal jeg ikke gå så meget ind på det, men det hører dog med i den økonomiske politik. Hvordan vil man reagere? Man kan jo ikke forestille sig, at det sådan er aflukkede båse, hvor det ene ikke har indflydelse på det andet. Det er også det, jeg mener med det psykologiske.

Det er jo ikke rigtigt, som det er sagt — jeg tror, det var hr. Niels Helveg Petersen, der var inde på det — at valutabalancen har ikke noget med psykologi at gøre. Det har den da i allerhøjeste grad. Den har da noget med hele det økonomiske forløb at gøre, den har da noget med lønudvikling og prisudvikling og meget andet at gøre. Hvordan reagerer folk over for de forskellige ting? Det har skam i høj grad noget med psykologi at gøre. Men det er det, man ikke rigtig har villet erkende i mange år, at der er psykologi i alle disse problemer. Derved kommer man jo ind på indkomstpolitikken, hvor man tidligere kun har villet tale om lønpolitik og troet, at man kunne sige til lønmodtagerne: I skal bare holde jer tilbage, så går det hele af sig selv. Det er jo en teori, der i mange år har optrådt meget håndfast inden for nationaløkonomien, fordi man ikke har villet tage tilstrækkeligt hensyn til, at der er en række psykologiske faktorer, der spiller ind, og som man også må tage hensyn til, selv om det ikke rigtig passer efter lærebøgerne. Hvordan reagerer folk ude på arbejdspladserne, når der sker det og det og det? Hvordan reagerer de på en offentlig debat om disse ting? Det er skam meget, meget vigtigt at være klar over, at disse ting spiller ind, for først når man er klar over det, kan man begynde at overveje en anden og mere rimelig økonomisk politik. Det er altså mit hovedsynspunkt. Det er slet ikke noget nyt for os, det har vi jo diskuteret i — jeg var lige ved at sige 40 år.

Det har vi ikke, men 30 år i hvert fald, og jeg har da selv allerede i 1946 meget klart taget standpunkt for en indkomstpolitik. Men det er altså forkert deraf at slutte, at nu forkaster vi al finanspolitik, og nu forkaster vi 14 års socialdemokratisk finanspolitik. Det har jo ikke noget med virkeligheden at gøre. Vi forkaster en forkert måde at drive finanspolitik på. Og det er ikke et spørgsmål om principper, det er et spørgsmål om at få lagt finanspolitikken rigtigt an. Man kan jo ikke finde nogen steder i lærebøger, hvordan man skal gøre det. Det drejer sig om en samlet afvejning af, hvad de forskellige instrumenter kan bruges til, og hvor stærkt man kan gå ind på de forskellige områder. Og dér er vi altså helt uenige, afgørende uenige, med regeringen, dette være også sagt til regeringspartiernes ordførere. Det kan ikke nytte noget, at man bliver ved med dette med, at socialdemokratiet fører ansvarsløs politik. Vi har ikke på et eneste område nægtet at være med til at dække udgiftsstigningerne på statsbudgettet. Man kan ikke pege på et eneste felt. Det, vi har diskuteret, er finanspolitikken.

Spørgsmålet er, i hvilken grad der skal være overdækning ud over dækningen af udgifterne. Det må vi da have lov til at have en anden mening om end regeringen, uden at man kan sige, at det er ansvarsløs politik. Vi kan jo klart se den udvikling, der har været. Man har i 1968 og 1969 haft de to bedste år, der måske nogen sinde har været i Danmark med hensyn til eksporten. Vi har aldrig haft så stærk en fremgang i eksporten, og så kan man alligevel ikke klare sig. Så er der da noget galt, når man samtidig kan sige, at der føres en strammere økonomisk politik i dette land end nogen sinde før. Vi har altså haft de bedste eksportår, vi nogen sinde har haft, vi har vel også ført den strammeste finanspolitik, der nogen sinde er ført. Resultat: valutaunderskuddet vokser. Så må der være noget galt, og så må det være regeringens pligt og dens økonomers pligt at prøve på at finde ud af, hvad der er galt. Og noget af det, der kan være galt, er bl. a. det, jeg har peget på. Der er sikkert også en række andre ting. Jeg har set, at nationalbankdirektøren har været inde på det i en tale i går for sparekasserne, og vi har jo også drøftet det i folketingsudvalget. Der er nogle problemer vedrørende